

RELAȚIILE MITROPOLITULUI VISARION PUIU CU TERITORIILE RO- MÂNÊȘTI REVENITE LA PATRIA MAMĂ ÎN ANUL 1918. I. BASARABIA

**Colonel (r) Dumitru STAVARACHE¹
Prof. Maria ZAHARIA²**

„Ci sunt și alte multe lucruri, pe care le-a făcut Iisus și care dacă s-ar fi scris, cu deamănuntul socotesc că nici în lumea toată n-ar fi putut să încapă cărțile, ce s-ar fi scris. Amin.” (Ioan XXI, 25).

Am dat acest citat în dorința de a sublinia multitudinea faptelor săvârșite de acest mare ierarh al Bisericii noastre strămoșești și care, dacă s-ar reuși să fie scrise, ar necesita un mare număr de lucrări, o adevărată bibliotecă. Dimensiuni ale personalității sale le-am subliniat și într-un studiu publicat în revista Misiunea³. *Considerăm că este de datoria noastră – scria I.P.S. Daniel, mitropolitul Moldovei și Bucovinei, actualul P.F. Părinte Patriarh al României – să cinștim lumina credinței ortodoxe și a faptelor vrednice pe care a lăsat-o posterității, mai presus de tumultul vremii și de umbra firii umane fragile, Mitropolitul Visarion Puiu al Bucovinei, pastor și luptător, "călugăr ostaș", cum îl numea Nicolae Iorga⁴.*

În acest an, când se împlinesc 100 de ani de la realizarea Marii Uniri, vom încerca să sintetizăm, în comunicarea noastră, contribuția lui Visarion Puiu la consolidarea marelui act al Unirii în această parte de țară, cu o istorie zbuciumată, Basarabia. *Am dorit o Românie Mare, Dumnezeu ne-a ajutat și am înfăptuit-o – scria arhimandritul Visarion Puiu, rectorul Seminarului teologic din Chișinău – Acum ne trebuie o Românie nouă; ca să o dobândim, tot spre ajutorul Lui suntem datori a ne îndrepta⁵.*

În cercetările noastre pe urmele pribegiei mitropolitului Visarion Puiu (Austria, 1944-1945; Italia, 1945-1947; Elveția, 1947-1949; Franța, 1949-1964), am constatat că marele ierarh este perceput ca autoritatea religioasă supremă a Basarabiei. Am apreciat că un studiu privitor la legăturile cu Basarabia ale lui

Visarion Puiu, ar fi necesar și am l-am conceput în trei secțiuni: legăturile, cu Basarabia, anterioare ajungerii sale ca ierarh în această latură de țară românească; perioada cât a fost episcop al Hotinului, cu sediul la Bălți, 1923-1935; legături ulterioare plecării sale de la Hotin.

Legături, cu Basarabia, anterioare numirii lui Visarion Puiu ca episcop al Hotinului

În Însemnările sale, Visarion Puiu avea să consemneze că, întâia dată când a trecut Prutul, în Basarabia, a fost în vremea studenției sale. Apoi, în iarna anului 1907, când a plecat pentru studii la Academia Duhovnicească din Kiev, avea să vadă și să fie impresionat de această străveche zonă românească; l-au uimit casele satelor, văruite siniliu, cu stâlpi roșii și porțile verzi; a resimțit tristețea care plana deasupra acestui pământ cu popor și sate românești. La Kiev și în alte zone vizitate, în special pe la mănăstiri, a întâlnit des cete de moldoveni din Basarabia și de peste Nistru. A fost profund emoționat când a văzut, în biserica Adormirea din lavra Pecerska, mormântul vestitului mitropolit Petru Movilă, ctitorul acestui mare așezământ călugăresc (Lavra Pecerska) ca și al Academiei Kievului⁶.

Timp de doi ani și jumătate (septembrie 1918 - martie 1921), arhimandritul Visarion Puiu s-a aflat în Basarabia, mai întâi ca director al Seminarului Teologic de la Chișinău și apoi ca Exarh al mănăstirilor din Basarabia. Este perioada în care s-a legat definitiv sufletește de Basarabia, sau cum spune Boris Buzilă, *s-a basarabenizat*⁷.

Ca director al Seminarului din Chișinău, într-un timp relativ scurt, de cca trei luni, a acționat energic pentru: refacerea și redarea în funcțiune a localului Seminarului - ce fusese transformat în spital pentru răniți, apoi în cazarmă pentru diferite cete de bolșevici, aflat într-o stare jalnică de devastare și despre care există mărturii scrise; inventarierea zestrei Seminarului, asigurarea aprovizionării de iarnă; întocmirea programei școlare și asigurarea materialului didactic necesar. Când lucrările au fost finalizate, arhimandritul Visarion Puiu a fost numit Exarh al mănăstirilor din Basarabia. Seminarul Teologic din Chișinău și-a început cursurile la 14 ianuarie 1919⁸. După preluarea postului de Inspector la mănăstirilor din Basarabia, arhimandritul Visarion Puiu a fost numit și a preluat conducerea Societății Istorico-Arheologice din Chișinău, a Societății culturale a clerului și a celei de binefacere a orașului, care asigura hrana zilnică a 400-500 de săraci. *În călătoriile cerute de inspecțiile mănăstirești*, scria Visarion Puiu, *străbătusem în lung și-n lat întreaga Basarabie, cunoscând în destulă măsură toate*

*stările de lucruri, și am văzut cât de puțin cunoșteau guvernării noastre această provincie, mai ales conducătorii bisericești, cum și măsurile stângace luate pentru legarea ei sufletească de patria mamă, și mult aș fi dorit să pot contribui la adoptarea deciziilor convenite, dar n-am fost ascultat. Memoriile trimise Regelui Ferdinand și șefilor de partide politice mi-au procurat doar răspunsuri de mulțumire, rămânând fără rezultatele trebuitoare*⁹.

Ca Exarh al mănăstirilor din Basarabia, arhimandritul Visarion s-a îngrijit să introducă și să lărgească buna organizare a vieții monahicești, să sporească starea materială a mănăstirilor, să mărească numărul lor prin redeschiderea unor mănăstiri și schituri desființate. Pe lângă responsabilitățile acestei funcții, a fost angajat în activitatea cultural științifică din Basarabia. Astfel, a fost un reprezentant activ al Comisiunii Monumentelor Istorice din Basarabia, reușind în anul 1920 o primă inventariere a bisericilor și mănăstirilor din Basarabia după Marea Unire. Încă din 1919, el publică în Revista Societății Istorico-Arheologice Bisericești din Chișinău (vol. XI), lucrarea *Mănăstirile din Basarabia*, lucrare apreciată ca fiind cea mai fundamentală și mai sistematică de acest gen, care stă până în prezent la baza istoriografică a tuturor cercetărilor ce prezintă viața monahală și istoria mănăstirilor basarabene¹⁰. Tot la Chișinău va publica alte două lucrări: 1919, *O Românie nouă*, în tipografia societății de editură Luceafărul; 1920, *Predici pentru orașe*, la Tipografia Glasul Țării.

După înfăptuirea Marii Uniri, Visarion Puiu (1879-1964) a fost primul episcop al Argeșului. L-au recomandat, pentru această înaltă demnitate bisericească și treaptă harică, rezultatele obținute în demnitățile îndeplinite până atunci: director al Seminarului Sf. Andrei din Galați, vicar al Episcopiei Dunării de Jos, director al Seminarului din Chișinău, exarh al mănăstirilor din Basarabia. Perioada petrecută la Curtea de Argeș (1921-1923), ca chiriarh al Episcopiei Argeșului, ce cuprindea două județe (Argeș și Olt), deși scurtă, este deosebit de bogată prin acțiunile și activitățile desfășurate. Noi vom avea în vedere doar legăturile cu Basarabia.

În Arhivele Naționale Istorice Centrale din București se păstrează un număr de 30 de scrisori ce sunt mărturii ale legăturii episcopului Visarion al Argeșului cu Basarabia. Ele au fost emise în perioada 11 aprilie 1921 - 3 februarie 1923, din Chișinău (14), M-rea Japca (3), Schitul Rugi (9), Atachi (1), Gherboveț (1), Orhei (2). Conținutul acestor scrisori se referă la: felicitări, aprecieri și urări, adresate de clerici și mireni din Basarabia noului episcop al Argeșului, Visarion Puiu, prețuirea de care

se bucură; situația din schituri și mănăstiri basarabene, greutățile cu care se confruntă și solicitări de a le veni în ajutor; acțiuni ce urmau a se desfășura în mănăstiri și schituri și invitația de a participa la acestea; informații cu privire la unele tulburări bisericești și atmosfera antiromânească din zone ale Basarabiei; mulțumiri pentru sfaturile, îndrumările și ajutorul acordat; trimiterea la Episcopia Argeșului a unor monahi basarabeni; alegerea ca Membru de Onoare al Societății Istorico-Arheologice Bisericești din Chișinău; moșiile din Basarabia ale M-rii Neamț; dezamăgirea față de politica guvernului român în Basarabia; dorința și așteptările basarabenilor ca el să vină ca arhipăstor în Basarabia. Ca o concluzie, cu privire la perioada cât a fost episcop al Argeșului, este faptul că Visarion Puiu era cunoscut, iubit și apreciat în Basarabia; chiar dacă el se afla la cârma altei Eparhii, era căutat de clerici și mireni din Basarabia, ținea legătura cu ei, îi îndruma și îi ajuta în rezolvarea unor probleme cu care se confruntau.

Alte mărturii ale legăturilor lui Visarion Puiu cu basarabeni sunt cele privind lăcașurile românești de la Muntele Athos. Unele lăcașuri erau prin tradiție populate cu monahi din Basarabia (Comunitatea Fraților Români „Sf. Ion Teologu” Chilia Cucuvinu-Provata) dar monahi basarabeni se aflau în diverse lăcașuri din Sf. Munte. Visarion Puiu a purtat corespondență cu monahii români din aceste lăcașuri încă din anul 1905; facem precizarea că, așa cum reiese dintr-o scrisoare, în anul 1905, lucrări de-ale lui Visarion Puiu se aflau la Athos. Nu insistăm asupra acestei corespondențe deoarece a fost publicată¹¹, dar menționăm că până la numirea lui Visarion Puiu ca episcop al Hotinului, un număr de 25 de documente, cele mai multe fiind scrisori, au fost publicate de

noi în lucrarea amintită (Nota nr. 6).

Apreciem că la numirea sa ca episcop al Hotinului, în anul 1923, Visarion Puiu era deja un bun cunoscător al vieții din Basarabia, unde activase și se afirmase anterior. Legătura sufletească față de acest străvechi teritoriu românesc și locuitorii ei s-a cimentat în etapa următoare și a făcut să aibă realizări de excepție atât în plan bisericesc cât și în cel al vieții sociale din eparhia Hotinului.

Visarion Puiu, episcop al Hotinului (1923-1935)

Vasta activitate desfășurată de episcopul Visarion Puiu, în nou înființata Episcopie a Hotinului, nu este ușor de sintetizat. O amplă și documentată lucrare (331 p.), pe această temă, a fost realizată de prof. univ. Constantin Tomescu în anul 1933, la împlinirea a 10 ani de la reînființarea Episcopiei Hotinului¹².

Într-o primă parte, a acestei lucrări, pe parcursul a cinci capitole, sunt prezentate realizările bisericești în jurul centrului eparhial: Catedrala „Sfinții Împărați Constantin și Elena”, Bălți; Reședința episcopală din Bălți; biserici construite în orașul Bălți (5); alte bunuri dobândite în orașul Bălți; bunuri bisericești dobândite în orașele Hotin și Soroca. Partea a II-a, nouă capitole, tratează realizările bisericești în cuprinsul Eparhiei: organele administrative, protoierii și parohiile, lucrările de construcții în parohii; școlile eparhiale – Seminarul monahal și de cântăreți bisericești din mănăstirea Dobrușa, județul Soroca, Școala de gospodărie sătească din mănăstirea Jabca, Soroca; clerul și activitatea lui, din punct de vedere ritualistic și învățătoresc; Tipărituri; Opera de binefacere; diferite îndemnuri către cler; Instituții bisericești create pentru cler – fabrica de lumânări, atelierul de obiec-

te bisericești, Casa de ajutor, Banca clerului, Sanatoriul clerului din stațiunea balneară Burgas, Cetatea Albă; Vizite canonice; Excursiile clerului. Partea a III-a, patru capitole, se referă la realizările din mănăstirile Eparhiei: mănăstirile și schiturile de monahi (7); mănăstirile de călugărițe (3); schiturile nou înființate (2). Partea a IV-a, trei capitole, concretizează implicațiile episcopului Visarion Puiu în viața cetății: inițiative de ordin obștesc – îmbunătățirea stării orașului Bălți și a împrejurimilor acestuia, construcții de șosele, îmbunătățirea rețelei de cale ferată, construirea unui aerodrom, a unui palat al Justiției, a unei maternități, buna funcționare a școlilor de stat și a unităților sanitare din cuprinsul eparhiei; donații făcute – Școlii de arte și meserii din Iași, Școlii profesionale de fete „Sf. Sava” din Iași, Facultății de teologie din București, Seminarului „Veniamin Costache” din Iași.

Vom face, în comunicarea noastră, câteva precizări cu privire la doar trei aspecte din vasta activitate desfășurată în perioada basarabeană a episcopatului lui Visarion Puiu: construcția și repararea edificiilor bisericești; activitatea editorială; demersuri și inițiative ca membru al Sf. Sinod și parlamentar.

La reînființarea Episcopiei Hotinului, 1923, în cele trei județe ale eparhiei erau 418 parohii. În perioada de păstorire a lui Visarion Puiu, toate bisericile din acestea au fost reparate; au fost înființate 45 noi parohii. În anul 1933, la zece ani de episcopat, situația se prezenta astfel: 18 biserici construite, 53 în construcție; 241 biserici reparate, 156 în curs de reparație; 15 case parohiale construite, 37 în curs de construcție, 17 reparate¹³. Între toate edificiile bisericești realizate, Catedrala episcopală „Sfinții Împărați Constantin și Elena”, din Bălți, prin construcție și însemnătate, reprezintă cel

mai însemnat monument înfăptuit în Basarabia, după Unirea cu Patria mamă, România. Clădită în stil plăcut, cu pridvor încolnat la intrare, iar deasupra intrării și sub turla din față cu un ceardac, înconjurat de coloane. Turla principală a bisericii are 44 metri, iar de la bazele turlei pornesc mai multe bolți lipite succesiv de corpul principal al clădirii. Interiorul bisericii impresionează: prin mărimea lui, unde pot încăpea peste 1000 de oameni; coloanele mărețe, care sprijină cupola centrală și arcurile bolților, realizate din beton armat; catapeteasma, lucrată în lemn de stejar, sculptat cu ornamente de struguri și foi de viță; pictura în frescă; luminatul electric, cu lămpi ascunse în cornișe. În fața bisericii a fost ridicat un frumos baptistier, copie a celui de la biserica monumentală de la Curtea de Argeș.

Preocuparea pentru scriere și publicare, începută din studenție, este o constantă a perioadei de la Hotin. Colaborează permanent la *Arhivele Basarabiei*, revistă de istorie și geografie a Moldovei dintre Prut și Nistru; instituie Cursurile de vară ale învățătorilor și institutorilor din ținuturile Bălți, Soroca, Hotin și publică unele conferințe; publică, în câteva ediții, la mănăstirea Dobrușa, o broșură de 22 p., despre învățăturile și comportamentul creștinului; „Nu țineți copiii numai în sat la voi și numai pentru lucrul țarinei și păscutul vitelor – scria episcopul în una din aceste broșuri – ci lăsați-i să umble la școală, să învețe carte și felurite meșteșuguri și negustorii, ca măcar copiii noștri să poată trăi și folosi averile acestei frumoase țări prin ei singuri, iar nu fiind înșelați și jefuiți de tot felul de străini”¹⁴. În lucrările publicate se adresează atât clerului, *Preoții sătești* (1902, reeditată în 1925), *Către tinerii teologi* (1933), cât și masei mari de locuitori ai satelor, *Povestiri pentru săteni* (1925). *Documente din Basarabia*, două volume (1928, 1938), este o lucrare de referință în care sunt publicate vechi documente din istoria Basarabiei; a fost realizată în colaborare cu Șt. Berechet, Șt. Ciobanu, Leon T. Boga, Constantin N. Tomescu; a apărut sub egida Comisiei Monumentelor Istorice din Basarabia, Visarion Puiu fiind membru al acestei comisii încă din anul 1919. Ideea unirii Bisericilor creștine, pentru care a militat, este prezentă într-o scrisoare adresată tuturor ierarhilor și teologilor Bisericilor Ortodoxe, publicată în anul 1930, cu titlul, *Spre unirea în Domnul*. O altă lucrare, reprezentativă pentru lupta ideologică dusă de marele ierarh, este *Glas în pustie*, două volume apărute la Chișinău (1931, 1935); sunt abordate și prezentate problemele din B.O.R., perioada 1920-1932; se regăsește, în această lucrare, și inițiativa episcopului Visarion Puiu, aceea a construirii Catedralei Neamului, ca simbol al jertfelor în Războiul de Întregire a Neamului, idee care a putut fi

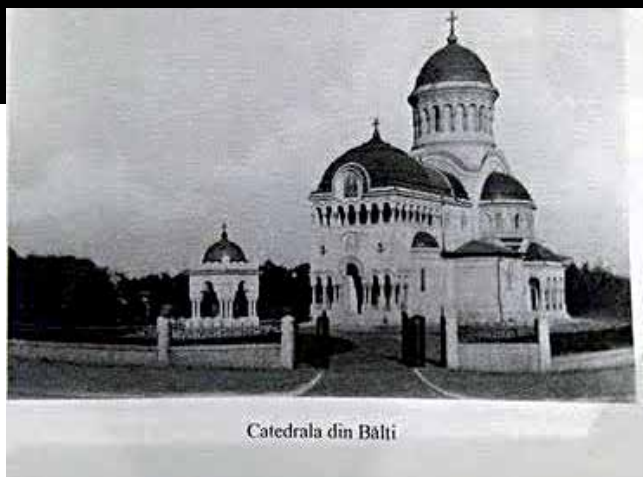
pusă în practică după circa 90 de ani. Ar mai fi necesar de precizat că lucrările tipărite pentru popor s-au răspândit nu numai în Eparhie ci și în centrele industriale, fabrici, C.F.R., armată și chiar în alte țări – Albania și Bulgaria. Deosebit este și faptul că episcopul Visarion Puiu a înstituit premii pentru publicarea, prin Academia Română, a unor lucrări¹⁵.

Membru în forumul suprem al B.O.R., Sf. Sinod, și cel al Țării, Parlamentul, episcopul Visarion Puiu al Hotinului a avut importante intervenții și inițiative; unele au fost ulterior, publicate. Menționăm, în continuare, pe cele ce le considerăm a fi mai importante: reorganizarea Sf. Sinod al B.O.R. (1924);

- proiect de lege pentru organizarea bisericească (1925);
- organizarea mănăstirilor și renașterea vieții monahale (1925);
- reprezentarea B.O.R. peste hotare (1925);
- episcopat pentru românii din America (1926);
- introducerea noului calendar (1926);
- un cămin pentru ierarhi, în București (1926);
- înființarea unei noi Facultăți de Teologie, la Iași (1926);
- criza culturală din B.O.R., lipsa literaturii religioase pentru popor și a celei teologice superioare (1929);
- regulament pentru organizarea Patriarhiei Române (1929);
- organizarea Facultăților de Teologie (1929);
- pregătirea candidaților pentru episcopat (1929);
- cămin pentru studențele în Teologie, la București (1930);
- rapoarte în urma vizitelor și delegațiilor avute în străinătate: sfințirea bisericii române din Sofia, 1923; vizitarea locurilor sfinte, 1931; raportul prezentat în urma demersurilor făcute pentru un cămin românesc la Ierusalim, avea și o anexă ce a fost adusă la cunoștința regelui Carol al II-lea și Sf. Sinod și în care se arătau eforturile partidei sioniste pentru înființarea unui stat evreiesc în Palestina, precum și susținerea acestui proiect de marile puteri, Anglia și S.U.A.;
- implicarea Bisericii în asistența socială (spitale sub directa ocrotire a acesteia, gratuități pentru servicii medicale și medicamente ș.a.);
- inițiativă, pentru întâia dată, în organizarea presei bisericești;
- instituirea de premii pentru încurajarea cercetării în problemele bisericești.

Legături ulterioare plecării lui Visarion Puiu din Basarabia

Perioada ulterioară plecării lui Visarion Puiu de la Hotin poate fi struc-

Catedrala din Bălți

turată în trei etape: prima, când s-a aflat la conducerea Mitropoliei Bucovinei, 1935-1940; a doua, când a fost șef al Misiunii B.O.R. în Transnistria și mitropolit al Odesei, 1942-1943; perioada părăsirii (Austria, Italia, Elveția, Franța), 1944-1964.

Mitropolia Bucovinei avea, ca sufragană, Episcopia Hotinului; a fost, de altfel și una din condițiile impuse de Visarion Puiu pentru a accepta scaunul de la Cernăuți. Astfel, relațiile cu cea parte a Moldovei de Răsărit, cum spunea Onisifor Ghibu că ar trebui numită Basarabia, au fost în primul rând instituționale. Acestora li s-au adăugat relațiile cu personalități și persoane laice și bisericești, fapt demonstrat de corespondența existentă în arhive, cele aflate la Arhivele Naționale Istorice Centrale din București și Arhivele Sf. Sinod, fiind văzute de noi.

În etapa transnistreană, legăturile cu Basarabia au constat în prezența de preoți basarabeni în cadrul Misiunii, aceasta ca urmare a intervențiilor și solicitărilor făcute de Visarion

Puiu. Și din această perioadă se păstrează în arhive corespondența cu eparhia Hotinului și diverse persoane. Menționăm că pe timpul Războiului din Est, la Catedrala din Bălți și-a avut sediul episcopul Partenie Ciopron al Armatei Române.

Pe timpul exilului, mitropolitul Visarion Puiu a avut ca obiectiv unitatea diasporei românești. Pentru ei, românii din afara granițelor României, a fondat în anul 1945, Eparhia Românilor din Europa de Vest, devenită din 1949, Eparhia Românilor din Străinătate, cu sediul la Paris.

Pentru dezrobirea României și a altor țări de dominația sovietică, mitropolitul Visarion Puiu a făcut demersuri la mari personalități ale vremii (președinții SUA, Franței, lideri religioși ai Bisericilor Creștine, conducătorii Statului Sovietic și la organisme internaționale, O.N.U.). În una din scrisorile trimise președintelui Franței, generalul Charles de Gaulle, cea din 14 februarie 1960, critică sever Marii Aliați din ultimul război, mai ales pe W.Churchill

care a oferit România Rusiei Sovietice. După ce enumeră urmările catastrofale ale acestei robii, săvârșită sub privirile indifferente ale statelor civilizate din lume, mitropolitul Visarion Puiu, ca unicul ierarh liber al Bisericii Ortodoxe Române, fost senator, solicită sprijinul Franței și președintelui ei pentru: „Retragerea tuturor trupelor militare și a tuturor felurilor de elemente sovietice din cuprinsul întregii României, dincolo de hotarele sale naționale și istorice dinspre răsărit, peste malul stâng al fluviului Nistru, liberând geograficește Basarabia întreagă și nordul Bucovinei ocupate... Retragerea tuturor acelor să se facă sub supravegherea și protecția ONU..”.

O amplă scrisoare, trimisă conducătorilor sovietici de la Moscova și Kiev, în anul 1960, un adevărat rechizitoriu, se încheie astfel: „Acum, noi românii, rugăm să ni se elibereze țara întreagă ocupată militarmente în 1944, în apăsându-ni-se Basarabia de la Marea Neagră la Hotin și nordul Bucovinei, până la Pocuția, fiind teritorii de atâtea veacuri ale poporului din statul numit azi România, și respectându-ni-se hotarul natural și istoric al fluviului Nistru, întărit și de țarul Petru cel Mare în 1711; recenta lor răpire a fost făcută în febra războiului din 1939-1945 cu proceduri politice vinovate (în stânga Nistrului rămânând a XIII-a republică sovietică moldovenească și moldovenii risipiți prin Ucraina)...”¹⁶.

Despre demersurile făcute, mitropolitul Visarion Puiu a scris și conducătorilor statului român: *Alăturat rândurilor de față* – își începea Visarion Puiu scrisoarea către președintele Consiliului de Stat al României, Gheorghe Gheorghiu-Dej – *prezint două copii după o corespondență trimisă în U.R.S.S., domnului Andrei Gromyko, ministrul afacerilor străine la Moscova și domnului Vladimir Scerbinski, pre-*

ședintele prezidiului ucrainian la Kiev. Cuprinsul ei privind deopotrivă și stări de lucruri din țara noastră România, am socotit că e bine să vi-l comunic și Dvs., cu dorința de a fi citit cu binevoitoare luare aminte, precum și eu l-am alcătuit din cele mai curate gânduri⁷.

Demersurile mitropolitului Visarion Puiu nu au găsit rezonanța necesară pentru a fi sprijinite efectiv și puse în practică. Dar el a continuat să lupte, pe această cale a demersurilor scrise și publicate, având și aprecieri de la oameni care îi împărtășeau ideile. Cel mai adesea, aceștia îi apreciau eforturile și își exprimau speranța în eliberarea patriei lui, România. Un exemplu concret, în această privință, este corespondența cu preotul catolic Don Calabria, cel care a fost canonizat la 18 aprilie 1999; vom cita câteva pasaje din documente inedite, scrisori, aflate în Biblioteca Vaticanului și intrate de curând în posesia Asociației „Visarion Puiu”.

...În rugăciunea mea, vă amintesc mereu, dar în această împrejurare mă simt într-un mod special aproape și unit cu Dvs., și chiar într-una dintre aceste zile voi oferi pentru Dvs. Sfânta Liturghie cu rugăciunile și suferințele întregii zile; mă voi ruga lui Iisus punând în Sfântul Potir intențiile Dvs., sufletele și întreaga Dvs. Patrie iubită..(Verona, 24 octombrie 1947).

...Planurile lui Dumnezeu sunt minunate; prin intermediul încercărilor dure ale acestor vremuri atât de grele se împlinesc aceste planuri ale Providenței. Iar eu mă rog ca să se grăbească ceasul iubitei și încercatei România, ceasul mângâierii, dezvoltat în durerile suportate cu resemnare creștină. Astăzi, noi nu vedem cum va îndeplini Domnul aceste planuri; dar suntem siguri că le va îndeplini. Între timp, în rugăciune, în răbdare, în caritate, grăbim ceasul lui Dumnezeu...(Verona, 18 octombrie 1949).

...Cu inima deschisă invoc harurile Domnului asupra dumneavoastră, asupra Patriei voastre iubite și atât de chinuită:oh, să vină curând – și va veni, da, va veni – ziua eliberării din atâta rău...(Verona, 12 iulie 1951).

...Nu trece zi fără să-mi amintesc de Excelența voastră în rugăciunile mele, și totodată de Patria dumneavoastră iubită: dorințele Dvs. pentru binele spiritual și material al atâtor frați de acolo sunt și dorințele inimii mele...(Verona, 25 decembrie 1951).

Ca o concluzie, putem afirma că mitropolitul Visarion Puiu a fost atașat de această parte de țară, Basarabia și a depus o adevărată jertfă pentru împlinirea obiectivelor bisericesti sociale și caritative, în perioada cât a păstorit aceste meleaguri. Chiar și în perioada pribegiei

lui a fost interesat de soarta Basarabiei, exemple în acest sens fiind cuprinse în comunicarea noastră.

Recunoscători, basarabenii îl păstrează în memoria colectivă: au fost publicate scrieri despre el; anual, la Bălți, au loc manifestări de cinstire a memoriei lui, concomitent cu manifestările organizate de Asociația „Visarion Puiu” în România (Pașcani, Roman, Mănăstirea Neamț, București); la Bălți, se află bustul marelui ierarh și o stradă principală, în proximitatea Catedralei episcopale „Sf. Împărați Constantin și Elena”, al cărei ctitor este, îi poartă numele.

Anul acesta, al Centenarului Marii Uniri, la cea de-a XXII-a ediție a Zilelor „Mitropolit Visarion Puiu”, manifestări de omagiere a marelui ierarh și patriot român au avut loc la Bălți, Pașcani, Roman, Mănăstirea Neamț și București. În capitala României, inedit, manifestarea a avut loc în prima ctitorie a doi artizani ai Marii Uniri, Biserica „Regina Maria - Miron Patriarhul”.

THE RELATIONS OF METROPOLITAN BISHOP VISARION PUIU WITH THE ROMANIAN TERRITORIES THAT RETURNED TO MOTHERLAND IN 1918. I. BASARABIA

A portrait of Metropolitan Bishop Visarion Puiu is revealed in the article with an accent on his activity in Basarabia.

Keywords: Visarion Puiu, Basarabia, Hotin, 1918, Chișinău

NOTE

1 Membru al Comisiei Române de Istorie Militară, fondator și președinte de onoare al Asociației „Visarion Puiu”.

2 Profesor, masterat în Teologie.

3 Dumitru Stavarache, Mitropolitul Visarion Puiu (1879-1964), Șef al Misiunii Bisericești Ortodoxe pentru Transnistria (decembrie 1942-decembrie 1943). Mărturii documentare, în „Misiunea”, Anul I, nr. 1, p. 77-80.

4 Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, în Cuvânt înainte la cartea Mitropolitul Visarion Puiu, Însemnări din viața mea, ediție, note și addenda de Dumitru Stavarache și Gheorghe Vasilescu, Iași, Editura Trinitas, 2004, p. 8.

5 Arhimandrit Visarion Puiu, O Românie nouă, Chișinău, 1918, p. 13.

6 Mitropolit Visarion Puiu, Viața și opera sa, ediție îngrijită de Dumitru Stavarache și Gheorghe Vasilescu, Iași, Editura Trinitas, 2004, p. 50-51, 54, 57; Ioan Lisnic, Mitropolitul Visarion Puiu. Viața și opera sa duhovnicească, Chișinău, Editura Labirint, 2010, p. 20-21.

7 Ioan Lisnic, op.cit., p. 36, unde îl citează pe Boris Buzilă, Din istoria

vieții bisericești din Basarabia, Chișinău, Editura Știința, 1996.

8 Mitropolit Visarion Puiu, op.cit., p. 67-69; Ioan Lisnic, op.cit., p. 36-40.

9 Mitropolitul Visarion Puiu, op.cit., p. 69-70.

10 Eugen Onicov, Reflecții istoriografice asupra istoriei vieții monahale din Basarabia, în „Luminătorul”, nr. 3, 2004, p. 26-27. Cf. Ioan Lisnic, op.cit., p. 45.

11 Dumitru Stavarache, Ion Negoescu, Mitropolitul Visarion Puiu. Relațiile cu biserici din Athos-documente (1905-1957), Târgoviște, Artpress, 2008.

12 10 ani de la reînființarea Episcopiei Hotinului, 1923-1933, după date oficiale de Constantin N. Tomescu, profesor universitar Chișinău, București, Institutul de arte grafice Luceafărul, 1934, 331 p.

13 10 ani de la reînființarea Episcopiei Hotinului, p. 322.

14 Visarion, Episcopul Hotinului, Câteva povățuiri creștinești, ediția a IV-a, 1932, p. 20.

15 Chipuri de vlădici români din secolul al XVII-lea, prin Academia Română, premiu 50.000 lei; Legiuirile monahale, prin facultățile de teologie din țară, 10.000 lei, de fiecare facultate; Îndrumar apologetic pentru popor, 10.000 lei, pentru fiecare facultate teologică; Pentru educația teologică a poporului, idem; Îndreptarea slujebnicului bisericii noastre ortodoxe, prin Academia Română, 100.000 lei.

16 Dumitru Stavarache, Mitropolitul Visarion Puiu. Documente din pribegie (1944/1963).

17 Dumitru Stavarache, Mitropolitul Visarion Puiu. Documente din pribegie (1944-1963), document nr. 149, p. 328.